

Kan bare gjengis offentlig i
anonymisert form, jf. domstoloven
§ 130 første ledd

NORGES HØYESTERETT

Den 12. september 2025 ble det av Høyesteretts ankeutvalg med dommerne Bergsjø, Arntzen og Bergh i

HR-2025-1760-U, (sak nr. 25-126751SIV-HRET), sivil sak, anke over dom:

A (advokat Anders Kjøren)

mot

B (advokat Odd Rune Torstrup)

avsagt slik

D O M :

- (1) Saken gjelder anke over lagmannsrettens avgjørelse av sivile krav i straffesak.
- (2) B ble 6. september 2024 tiltalt for forsøk på overtredelse av straffeloven § 299, jf. § 16 (voldtekt av barn under 14 år), og for overtredelse av straffeloven § 311 første ledd (fremstilling av seksuelle overgrep mot barn eller fremstilling som seksualiserer barn). Fornærmet under tiltalen var A, som på handlingstiden var 12 år.
- (3) Bistandsadvokaten la ned påstand om oppreisningserstatning.
- (4) Sør-Rogaland tingrett avsa 31. oktober 2024 dom med slik domsslutning:
 - «1. B, født 00.00.2004, frifinnes for tiltalens post I.
 2. B, født 00.00.2004, dømmes for overtredelse av straffeloven § 311 første ledd til en bot på 10 000 -titusen- kroner.
 3. Det idømmes ikke saksomkostninger.»
- (5) Det fremgikk av premissene at B også ble frifunnet for oppreisningskravet.
- (6) Rogaland statsadvokatembeter anket dommen. Fornærmede krevde ny behandling av det sivile kravet.

- (7) Gulating lagmannsrett avsa 24. juni 2025 dom med slik domsslutning:
- «1. B, f. 00.00.2004, blir dømt for brotsverk mot straffelova § 299, jf. straffelova § 16, samanhalde med det forholdet som er rettskraftig avgjort ved dom sagt av Sør-Rogaland tingrett 31.10.2024, til fengsel i 1 -eitt- år og 6 - seks- månader. Fullbyrdinga av 1 -eitt- år av fengselsstraffa blir utsett med ei prøvetid på 2 -to- år i samsvar med straffelova § 34.
 2. B blir frifunnen for oppreisningskravet.»
- (8) Lagmannsretten delte seg i et flertall og et mindretall ved vurderingen av oppreisningskravet og spørsmålet om tiltalte hadde handlet grovt uaktsomt med hensyn til fornærmedes alder.
- (9) A har anket til Høyesterett og lagt ned påstand om at B dømmes til å betale oppreisningserstatning til fornærmede. Anken gjelder rettsanvendelsen og bevisvurderingen. Det er anført at mindretallets vurdering av om det foreligger grov uaktsomhet, må legges til grunn.
- (10) B har i hovedtrekk vist til at B er frifunnet basert på lagmannsrettens bevisbedømmelse, og anført at saken ikke reiser prinsipielle spørsmål.
- (11) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker at saken behandles etter tvistelovens regler, jf. straffeprosessloven § 434 åttende ledd. Ankeutvalget kan oppheve lagmannsrettens dom der det foreligger feil som ubetinget skal tillegges virkning, jf. tvisteloven § 30-3 andre ledd bokstav c, jf. § 29-21 andre ledd bokstav c. Etter tvisteloven § 29-21 andre ledd bokstav c er det en saksbehandlingsfeil som ubetinget skal tillegges virkning, at det er mangler ved avgjørelsen som ikke kan rettes etter § 19-8 og § 19-9, og som hindrer prøving av anken.
- (12) Ved lagmannsrettens dom er B dømt til straff etter alternativ b i straffeloven § 299, jf. § 16, for å ha forsøkt å få «et barn under 14 år til å utføre handlinger som svarer til seksuell omgang med seg selv».
- (13) Bakgrunnen for at B til tross for domfellelsen er frifunnet for oppreisningskravet, er at det særlige skyldkravet i straffeloven § 307 knyttet til manglende kunnskap om den fornærmedes alder, ikke gjelder ved oppreisningserstatning. Det følger av Høyesteretts avgjørelse HR-2020-1798-A at grunnvilkåret i skadeserstatningsloven § 3-5 første ledd for å tilkjenne oppreisning, at skadevolderen har utvist forsett eller grov uaktsomhet, også gjelder med hensyn til fornærmedes alder.
- (14) Lagmannsrettens flertall bygger på at B ikke var grovt uaktsom med hensyn til fornærmedes alder, og at det dermed ikke er grunnlag for å tilkjenne oppreisning.
- (15) Grunnlaget for oppreisningskravet er alternativ b i skadeserstatningsloven § 3-5 – at skadevolderen forsettlig eller grovt uaktsomt har «tilføyd krenking eller utvist mislig atferd som nevnt i § 3-3». Paragraf 3-3 inneholder en oppregning av bestemmelser i straffeloven. Denne omfatter blant annet § 299, som domfellelsen i denne saken gjelder, og § 302 om seksuell omgang med barn mellom 14 og 16 år. Det følger av Rt-2011-247 avsnitt 31–33 at oppreisningserstatning også kan tilkjennes ved forsøk.
- (16) Straffeloven § 302 andre punktum fastsetter straff for den som får «et barn mellom 14 og 16 år til å utføre handlinger som svarer til seksuell omgang med seg selv». Ordlyden er altså

likelydende med alternativ b i § 299 bortsett fra når det gjelder angivelsen av barnets alder. Det medfører at en tilsvarende handling som i saken her overfor et barn som er mellom 14 og 16 år, medfører straffansvar og kan gi grunnlag for oppreisningserstatning.

- (17) Når lagmannsrettens flertall drøfter om B har vært grovt uaktsom med hensyn til fornærmedes alder, gjøres dette med det utgangspunkt at hun var under 14 år. Flertallet drøfter ikke spørsmålet om grov uaktsomhet med utgangspunkt i den øvre aldersgrensen i straffeloven § 302, 16 år. Dette fremkommer blant annet gjennom følgende uttalelse:

«Det er nærliggende at kontakten framstod for B som ei form for utforsking av seksualitet, utan nokon tanke om at den skadelidne kunne vere yngre enn 15-16 år.»

- (18) Ankeutvalget bemerker at reglene i skadeserstatningsloven § 3-5, jf. § 3-3, sammenholdt med henvisningene til straffeloven, må forstås slik at der er adgang til å pålegge oppreisningserstatning overfor den som forsøker å få et barn under 16 år til å utføre handlinger som svarer til seksuell omgang med seg selv, når det foreligger forsett eller grov uaktsomhet med hensyn til at fornærmede er under 16 år. Om fornærmede faktisk er mellom 14 og 16 år eller under 14 år, kan ikke være avgjørende for adgangen til å idømme oppreisningserstatning. Når lagmannsrettens flertall har begrenset sin drøftelse til om B har utvist grov uaktsomhet med hensyn til om fornærmede var under 14 år, er drøftelsen derfor ufullstendig.
- (19) Den feilen som foreligger, hindrer prøving av lagmannsrettens rettsanvendelse knyttet til lovens vilkår om forsett eller grov uaktsomhet. Lagmannsrettens avgjørelse av oppreisningskravet må da oppheves, jf. tvisteloven § 30-3 andre ledd bokstav c, jf. § 29-21 andre ledd c.
- (20) Dommen er enstemmig.

S L U T N I N G

Lagmannsrettens dom, domsslutningen punkt 2, oppheves.

Wenche Elizabeth Arntzen
(sign.)

Per Erik Bergsjø
(sign.)

Espen Bergh
(sign.)